

УДК 378.016:78

DOI 10.31654/2663-4902-2024-PP-1-83-93

Ван Даньян

аспірантка кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування,
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова
danyangwang44@gmail.com
orcid.org/0009-0008-3504-8158

ПІДГОТОВКА КИТАЙСЬКИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В АТМОСФЕРІ ОСЯГНЕННЯ СЕКРЕТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Достатньо високий попит іноземних студентів та їх долучення до освітньої системи України пояснюється високим рівнем надання освітніх послуг, професійністю педагогічних кадрів, компетентністю викладачів-вокалістів, які здійснюють підготовку здобувачів різних спеціальностей, оперують відпрацьованими, перевіреними, ефективними методиками.

Стаття присвячена актуальній проблемі дослідження особливостей української вокальної педагогіки, а також основних аспектів вокальної підготовки китайських студентів на факультеті мистецтв.

За допомогою систематизації та аналізу наукової літератури, була розкрита сутність таких понять як «школа», «вокальна школа», «вокальна педагогіка». Автор звернув увагу на дослідження історичного аспекту співацького виховання та вокального навчання, що дало змогу окреслити в статті ключові етапи формування поняття української вокальної школи.

Зазначено, що українська вокальна педагогіка поєднує в собі прийоми різних вокальних шкіл минулого, адаптуючи досвід попередників до особливостей української ментальності та академічного стилю вокального виконавства відповідно до запитів часу. Наголошено, що характерною ознакою української вокальної школи є наступність та послідовність вокального виховання співаків.

У статті виділені сутнісні ознаки володіння співацьким голосом, висвітлені та охарактеризовані основні механізми голосоутворення, володіння якими необхідне для здійснення професійної співацької діяльності, а саме: акустичні, фізіологічні, орфоепічні, психологічні.

Підкреслено, що виховання особистості співака – є найголовнішим завданням української вокальної школи. Уточнені головні принципи вокальної підготовки студентів, а також специфіка педагогічного спрямування на рівнях підготовки «бакалавр» та «магістр».

Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського виступає джерельною базою – «альма-матер» для здобувачів бакалаврату та виконавської магістратури. Процес підготовки, який здійснюється в атмосфері осягнення секретів вокального виконавства в майстер-класах українських педагогів-вокалістів, сприяє закладанню підвалин педагогічної та виконавської майстерності здобувачів: бакалаврів та магістрів у традиціях українського вокального виховання.

Ключові слова: вокальна підготовка, китайські студенти, українська вокальна школа, вокальне виховання, традиції вокального виховання в Україні.

Постановка проблеми. Вокальна підготовка китайських студентів у закладах вищої освіти України – стало явище, яке вже має певні традиції, закономірності та з плином часу набуває все більшої популярності, завдяки якості підготовки, отриманого знанневого та практично-професійного ресурсу сучасними здобувачами та й

наступними поколіннями абітурієнтів з КНР, що готуються до отримання освіти на українських факультетах мистецтв.

На думку О. Ребрової, саме інтернаціоналізація освітнього простору сприяє до інтенсивності академічної мобільності студентства, адже молодь в різних куточках світу навчається за кордоном і в такий спосіб долучається до різних культурних надбань та освітніх традицій.

Сам процес входження студентів-іноземців у певний культурно-освітній простір передбачає володіння мовою країни, у якій відбувається навчання, сприймання особливостей освітнього середовища, та має зворотний вплив – обмін культурними здобутками, традиціями, надбаннями на основі дружніх демократичних відносин між країнами, представники яких здобувають вищу освіту, зокрема, й в Україні. На сьогодні, українські та китайські студенти – як представники різних традицій та культур в межах освітнього середовища, країни, у якій здійснюється професійна підготовка, займаються у спільних групах відповідно курсу та спеціалізації, на сьогодні, процес навчання проходить у змішаній формі он-лайн та оф-лайн, при цьому частина студентів-іноземців перебуває в межах України, що сприяє глибшому усвідомленню україномовного контексту предметів, відповідно курсу, за рахунок вивчення української мови, відвідування курсів мовленнєвого вдосконалення, активної практики спілкування з одногрупниками, яка дозволяє відвідувати наукові конференції, знайомитись з науковими здобутками в межах професійної спрямованості, брати участь у мистецьких заходах, конкурсах, тісно спілкуватись з одногрупниками, педагогами, що, в цілому, сприяє налагодженню добрих і дружніх стосунків між представниками різних національностей, традицій та культур.

Для представників мистецьких спеціальностей занурення в культурний простір України в якій відбувається навчання та тривалі строки проживання в іншомовному культурному середовищі допомагають у розумінні сутнісних закономірностей та мистецьких традицій української культури, освіти, науки. Отриманий досвід у межах спілкування з однодумцями, одногрупниками, педагогами, адміністрацією учбових закладів в цілому забезпечує партнерські сприятливі для навчання та виховання, стосунки.

Зокрема, ціннісним є той досвід який отримують майбутні фахівці виконавського профілю підготовки у аспекті набуття музикознавчого, методичного та практично-виконавського ресурсу. Набутий інтелектуально-практичний капітал уможливує подальшу роботу у якості солістів-вокалістів, окрім того в межах мистецьких факультеті педагогічних університетів в Україні вагомим фактором є й педагогічний ресурс, що дозволяє випускникам факультетів мистецтв здійснювати кваліфіковану роботу виконавського та педагогічного профілю, зокрема, зі співацько-здібною молоддю в рідній країні, що посприяє популяризації української методики постановки голосу в Китаї.

На думку провідного науковця України Івана Зязюна, національна освітня система готує людину до життя в своїй культурній спільноті і можлива... в інтеграції з світовими культурами з урахуванням та опануванням національних і загальнолюдських цінностей. Багата на традиції вокального виховання солістів-вокалістів Україна, приваблює в своє освітнє середовище представників різних культур, зокрема й китайських студентів, ознайомлення здобувачів з історичними та методичними аспектами української вокальної педагогіки, можливість глибшого осягнення сутнісних позицій, настанов вокалістів-виконавців та педагогів-вокалістів щодо процесу набуття вокально-виконавської майстерності потребує усвідомлення, які саме особливості характеризують феномен «українська вокальна педагогіка», на які основи опирається українська традиція виховання співаків.

Методами дослідження виступили: метод аналізу, опрацювання наукових джерел, педагогічне спостереження, узагальнення практичного досвіду минулого та

сучасності та його застосування у підготовці китайських студентів до вокально-виконавської діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. Опираючись на наукові праці дослідників у царині історії розвитку музичної культури в Україні та провідної музично-педагогічної думки (Н. Величко, О. Кравчук, І. Ляшенко, О. Михайличенко, О. Овчарук, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.), проблем історії розвитку музично-естетичного виховання, удосконалення форм і методів навчання музики, фахової підготовки музично-педагогічних кадрів (А. Козир, Л. Масол, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Ростовський та ін.), опираючись на зміст та організаційні форми музичної освіти в Україні на різних історичних етапах (В. Антонюк, Н. Бовсунівська, Б. Гнидь, Л. Коваль, С. Ковальова, Л. Лимаренко та інші), вважаємо, що не зважаючи на вагомність наукового доробку попередників та сучасників в українському науковому полі все ж не достатньо досліджень, які присвячені спадкоємній традиції в історії виникнення і становлення української академічної вокальної школи, в цілому, та за напрямками регіонального зосередження наукової уваги та узагальнення. Проте, на нашу думку, слід більш прицільно розглядати ті регіональні осередки, які є найбільш вагомими, продуктивними, в яких проявлено унікальні специфічні надбання вокальної педагогіки, до яких ми відносимо київську вокальну школу. Саме в межах столиці України зосереджено значну кількість різних закладів вищої освіти в яких продовжує здійснюватися підготовка спеціалістів мистецького профілю, зокрема й вокалістів-виконавців.

Вирішення проблеми. Вокально-виконавська підготовка проходить при безпосередній взаємодії педагога-майстра та здобувача у творчій натхненній атмосфері осягнення секретів вокальної майстерності з метою подальшого здійснення музично-педагогічної або ж публічно-виконавської діяльності. Узагальнюючи значну кількість столичних освітніх закладів у яких відбувається даний напрямок фахової підготовки, все ж вважаємо доцільним виокремити когорту сучасних педагогів-вокалістів, які пройшли спеціальну підготовку та мають виконавський досвід, і на сьогодні, активно займаються саме вокально-педагогічною діяльністю. Слід зауважити, що на сьогодні, переважна більшість педагогів-вокалістів академічної вокальної традиції – випускники НМАУ імені П.І. Чайковського, продовжують наставницьку та спадкоємну традицію українського вокального виховання співаків у різних столичних навчальних закладах в яким відбувається безпосереднє навчання здобувачів.

Мета статті. Осягнення особливостей регіональної київської вокальної школи за ознаками сучасності відкриває для нас основні здобутки та настанови української вокальної педагогіки, впроваджені у практику на факультеті мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі українська вокальна педагогіка виступає як історично сформована емпірична метода навчання, так звана «школа». Слід зазначити, що вона побутує на глибоких виконавчих та педагогічних традиціях і досвіді видатних майстрів співу, солістів-вокалістів, педагогів-вокалістів. Саме поняття «вокальна школа», вимагає осмислення, так як трактування поняття «школа», узагальнено, тлумачиться як педагогічний склад, концепція, стратегія тощо.

Поняття «школа» частіше використовують як ознаку педагогічного процесу, пов'язаного з наданням освітніх послуг, за відповідним напрямом який має визначні здобутки та підтверджує ефективність практичних досягнень випускників. Яскравим спорідненим поняттям, в даному контексті розуміння поняття «школа» у царині мистецької освіти та подальшої професійно-педагогічної діяльності випускників вітчизняних закладів вищої освіти в Україні є поняття «авторська школа», або ж «майстер-клас», як творча лабораторія окремо взятого відомого та ефективного педагога-наставника (при цьому розглядаються оригінальні методи, прийоми технології навчання), а в основу покладається ефективність надання та отримання

практичного ресурсу як основи набутих знань, та практичної реалізації знаннєвого ресурсу ефективного при виконанні практичних дій.

Цікавим для дослідження є загально-відоме трактування поняття «вокальна школа», яке належить відомому педагогу та співаку минулого, Д. Аспелунду, на яку опираються всі дослідники даного феномена, а саме: вокальна школа – це конкретна, цілеспрямована, організована система підготовки нових поколінь співаків (авторське: можливо й майбутніх педагогів-вокалістів).

У співвідношенні до розуміння поняття вокальної школи слід зазначити, що традиційно прийнято вважати що даний феномен співвідносять з першою європейською вокальною школою, яка історично виникла на початку XVII століття, досі залишається італійська національна школа співу – достатньо досліджений феномен який встановив відповідні канони та устами вокальної підготовки академічної манери співу за ознаками досягнення результату – вокально-технічної досконалості, а Б. Гнидь [3], вважає, що саме італійське мистецтво вплинуло на формування й розвиток інших національних шкіл.

На думку В. Федорченко, дослідження історичного аспекту вітчизняних традицій співацького виховання та вокального навчання, дозволило зосередити увагу на ключових етапах в межах яких відбулось формування такого унікального поняття як українська вокальна школа, а саме:

1) період до XVII століття – відбулось закладання основ та становлення вокального навчання в Україні;

2) період з XVII по XVIII століття – закладались основи до проведення музичної просвітительської діяльності серед широких верств населення (що закарбовується в історії музичної культури України як стала традиція й досягнення);

3) період з XIX та початку XX століття – відбулось формування головних принципів вокального навчання в Україні та розвиток основних положень постановки співацького голосу [6].

На сьогодні, вчені зауважують, що значущий внесок на становлення української вокальної школи здійснили ті настанови, які були утворені в лоні церковного співу, дуже розповсюдженій в Україні традиції православ'я, яка тісно корелює з безцінною фольклорною спадщиною українського народу. Традиційно народний спів вплинув і на церковно-атрибутивний музичний супровід, зокрема, на «появу нових розспівів у церковному обряді, окрім того, спів на слух сприяв розвитку слуху, музичної пам'яті та доброму знанню грамоти» [3, 19]. Вважаємо, що саме церковним недільним школам слід завдячувати у розповсюдженні загальної грамотності широких кіл населення, адже силами регентів-просвітителів здійснювалось навчання нотної грамоти співців-хористів криласу, відомим фактом є запрошення на, так званій, «верхній хор», який мав ознаки професійності за рахунок участі в ньому співаків-професіоналів, які також ділились співацьким досвідом з «нижнім хором».

У формуванні української академічної школи співу неоціненний внесок належить основоположнику української музичної класики Миколі Лисенку, який був першим серед тих, для кого діяльність у галузі музики стала професією, який заклав фундамент професійної підготовки музикантів в Україні, зокрема й професійної підготовки співаків в академічній традиції вокального співу.

Українська вокальна педагогіка традиційно використовує різноманітні ефективні прийоми різних вокальних шкіл минулого, трансформуючи основні положення провідних вокальних шкіл світу різних часів, адаптуючи досвід попередників до особливостей української ментальності та часово-стильового очікуваного результату, академічного стилю вокального виконавства відповідно до запитів часу та смакових уподобань публіки, які є змінними в просторі та часі.

На сьогодні явище української вокальної школи можна зафіксувати у майстер-класах сучасних педагогів-вокалістів та порівняти з минулим поколінням виконавців, вихованих у традиціях підготовки академічних співаків в українських закладах вищої

мистецької освіти в Україні. Це цікава робота яка надає можливість порівняти, які саме пріоритети мали вокалісти-виконавці минулого, яким ознакам сольного виконавства надавались переваги, зокрема у манері звукоутворення, звуковедення і які зміни відбуваються з часом, та мають ознаки сучасного вокального виконавства, зокрема й за ознаками еталону звучання голосів та популяризації тієї чи іншої виконавської манери, вокальної школи яка має активно реагувати на акустично-стильові зміни, які відбуваються у часовому режимі – який прийнято називати виконавською популярністю (затребуваністю), та традицією у якій виховуються співаки, що відповідають потребам та запитам слухацької аудиторії.

Загальноприйнятою у світі в царині вокальної педагогіки виступає уславлена італійська вокальна школа та народжена у її лоні італійська вокальна педагогіка, яка сповідує наступні сутнісні ознаки та настанови: оволодіти різними типами дихання у співацькій діяльності; досягнути стабілізації певного, раціонального положення гортані у співі; оволодіння регістрами співацького голосу та інші. Зазвичай навчання в італійській традиції вокального навчання співаків починає набирати обертів за умови оволодіння вищезазначених сутнісних ознак. Надалі робота проводиться над вокальною технікою, вищим ступенем співацького розвитку – змістовно-образним артистичним виконанням вокальних творів в академічній виконавській манері.

Натомість, характерною ознакою української вокальної школи є наступність та послідовність вокального виховання співаків. Саме завдяки поступовому співацькому розвитку, на якому базуються сталі методики української вокальної педагогіки, виявляється найбільша продуктивність співацького виховання.

До сутнісних ознак володіння співацьким голосом відомі митці та педагого-вокалісти, представники української вокальної школи відносять: навчальний процес постановки голосу у процесі якого відбувається пристосування голосового апарату студента до здійснення співацької діяльності на рівні професійності володіння співацьким голосом. Професійне володіння співацьким голосом передбачає: сформованість стійких вокально-технічних умінь, доведеного до автоматизму навичку співацького дихання. Для здійснення професійної співацької діяльності необхідне оволодіння основними механізмами голосо-утворення, до них відносять: акустичні – сила звучання голосу, чистота інтонації, висока співацька форманта, резонаторна функція, кантілена, легато, вібрато, імперданс та ін.; також володіння фізіологічними механізмами – співацьке дихання, варіювання різними типами атаки звука, опора звука, нервово-м'язовий комплекс вокальної моторики; орфоепічними механізмами – орфоепічна відповідність мовленнєвої комбінації у співі, якість дикції, моделювання артикуляційно-акустичною манерою словотворення; психологічними механізмами – осмисленого голосоутворення і звуковедення на засадах свідомого керування власними емоційними станами для ефективного здійснення вокальної діяльності.

Виховання особистості співака – є квінтесенцією української вокальної школи, яка формує особистість, паралельно з цим процесом відбувається постановка співацького голосу, формування співацької техніки, засадничими принципами вокальної підготовки виступають: індивідуальний вокально-технічний розвиток; єдність художнього й технічного розвитку співака; загальне підпорядкування технічного розвитку художнім цілям; природність, поступовість і послідовність вокального розвитку; постійне самовдосконалення, тощо.

На думку молодшої дослідниці Гуань Юе, українська вокальна школа є скарбницею вокальних цінностей у тому програмному забезпеченні яке побутує в навчальному процесі на мистецьких факультетах українських педагогічних університетів. Складені навчальні програми вміщують найцінніший репертуарний комплекс, що дає можливість через вокальні твори долучатись до скарбів вокальної культури, особливо значущим дослідниця вважає вивчення репертуару українських композиторів-класиків [4].

Тобто, сучасні студенти, майбутні вчителі музики, чи майбутні професійні виконавці, за роки навчання можуть надбати досить вагомий професійний співацький репертуар у який входять скарби світової вокальної культури, зокрема, твори українських композиторів-класиків. Завдяки індивідуальним професійно-підібраним репертуарним колекціям з урахуванням індивідуальних співацьких здібностей та рівня індивідуального вокально-технічного розвитку, озброєні репертуарними колекціями випускники мистецьких факультетів цілком підготовлені до здійснення як вокально-просвітницької так і вокально-виконавської діяльності. Засвоєні та професійно-опрацьовані вокальні твори вивчені в роки навчання у бакалавраті, або магістратурі, складають репертуарну колекцію, виступають базовим репертуарним забезпеченням для ефективного здійснення професійної діяльності, як вчителем музичного мистецтва так і вокалістом-виконавцем, саме на таких засадах сучасна українська вокальна школа варіює методи та прийоми вокальної підготовки фахівців.

Попереднє ознайомлення з музично-педагогічними підходами та методичними прийомами українських педагогів-вокалістів різних поколінь виявило спадкоємність та тісний зв'язок між авторськими методиками. Основними принципами, покликаними вирішувати музично-педагогічні завдання вокального навчання доцільно визначити: гармонійний розвиток музично-творчих здібностей студентів-вокалістів, розширення горизонтів загальної культури, що сприятиме всебічному інтелектуальному розвитку та інтенсифікує технологію співацького розвитку [4, 279].

Зазвичай, українська вокальна школа, ґрунтуючись на існуючих народнопісенних традиціях та традиціях церковної хорової музики, досвіді виховання співацьких голосів у козацьких, братських, церковних школах, які розвивалися, набуваючи рис професійності, завжди виступала за взаємозбагачення культурних зв'язків різних народів світу, була відкритою до новітнього та прогресивного, приймала все краще, з вокально-технічного та художньо-виконавського удосконалення співаків, адаптувалася до умов європейського виконавського рівня, привносила національний колорит та постійно виکارбовувала власну концепцію індивідуального розвитку та виховання співака.

Вищезазначене сприяло ефективному розвитку української вокальної школи та давало можливість додати до, так званого, «природного відбору», ще й значення вокальної школи, у аспекті індивідуального співацького розвитку кожного здібного до співу та бажаючого співати, що забезпечило надання співацькій методиці українських педагогів-вокалістів статусу відкритої системи «Українська вокальна школа», характерною ознакою якої є першочергове становлення особистості, а вокальний розвиток виступає дієвим професійним інструментарієм особистісно-професійного самовдосконалення та подальшої самореалізації, згідно удосконалених здібностей.

Ми завдячуємо вітчизняному досліднику В. Федорченко і вважаємо, що виявлені ним узагальнені результати дослідження історичних засад української вокальної школи дозволили зробити наступні висновки: «становлення та розвиток вокальної школи України, мало послідовний та систематичний характер», дослідник зазначає на важливість впливу на всі вокальні школи світу «старо-італійської національної школи співу» (XVII століття), та вважає, що у процесі становлення вітчизняної вокальної школи відбувався вплив італійської вокальної школи. Беззаперечний вплив італійської школи на формування українських вокалістів-виконавців, здійснювали італійські співаки та педагоги, які практикували підготовку здібної молоді до вокально-виконавської діяльності в різних країнах, в традиції саме італійської вокальної школи, яку вони уособлювали та репрезентували у світі.

Вітчизняні співаки академічної виконавської манери, більш пізнього періоду, по закінченню публічно-виконавської діяльності, як правило, створювали власні вокальні майстерні, вокальні класи та виховували молоде талановите покоління у межах власного бачення вокально-технічного розвитку та вдосконалення, а саме за визначенням педагогів-вокалістів минулого, педагоги чоловіки були більш успішними у

підготовці саме чоловічих голосів, а жіночими голосами опікувались співачки які краще відчували природу звукоутворення згідно фізіології. Натомість, відомі факти й універсального типу викладання вокалу, йдеться про універсальних педагогів-вокалістів, які цілком ефективно займались з різними типами голосів та не ділили їх згідно гендерної приналежності. До відомих педагогів універсалів ми відносимо славетного О. Мишугу, відомого українського співака та педагога, «українського соловейка», золотого тенора який навчився співати в Італії, виступав на провідних сценах Європи та повернувся в Київ на запрошення свого друга М. Лисенка який відкрив першу професійну «Музично-драматичну школу» та викладав у ній вокал. Примножені власними стараннями та практикою методичні здобутки, які позитивно впливали на вокально-здібну молодь того часу, шляхом емпіричного відбору доповнювали сталі методики, саме цей час можна вважати викарбовуванням української вокальної педагогіки. Індивідуальний педагогічний стиль видатних українських педагогів-вокалістів їх натхнення праця, описані здобутки у вихованні вокалістів стали фундаментом для аналізу та синтезу підвалин української вокальної педагогіки.

На думку В. Федорченко: витоками формування української вокальної школи стали народні музичні традиції, становлення основних форм музичної культури. До вагомих педагогічних передумов розвитку музичної освіти в Україні слід додати поширення писемності та грамотності населення (у тому числі – музичної), запровадження практики складання навчально-співацької літератури, просвітницька діяльність прогресивних діячів культури та мистецтва в Україні в кінці дев'ятнадцятого століття» [6].

Сучасні педагоги-вокалісти мистецьких факультетів українських педагогічних університетів, окрім завдання вокально-технічного та вокально-виконавського розвитку опікуються вагомою складовою, щодо сприяння вдосконалення позитивних особистісних якостей, різноманітних здібностей, активізації мисленнєвих процесів, заохочення до творчої та наукової діяльності, що сприяє зростанню інтелектуально-особистісного потенціалу студентів. Для педагогів-вокалістів факультетів мистецтв особливого значення набуває феномен осмисленого співу, розуміння студентами будови голосового апарату, знання анатомії, психології, фізіології, осмислення перебігу процесу звукоутворення, розуміння емоційної складової у здійсненні фонаційної роботи, активізації голосо-утворювальної системи та всього м'язово-вібраційного комплексу співаючого та багато іншого. Слід зазначити й на унікальні лекційні курси у яких розкриваються особливості педагогічної роботи з дитячими голосами, оволодіння даною методикою є надбанням саме факультетів мистецтв педагогічних університетів в Україні (що також можна віднести до унікальної традиції української вокальної педагогіки).

До традицій української вокальної школи переважною більшістю педагогів-вокалістів віднесено відбір для навчання на засадах природної обдарованості, інтелектуальної спрямованості до саморозвитку та володіння музичною грамотою. Для української вокальної школи, зокрема київської школи як осередка вокальної педагогіки можна віднести видатного педагога практика яка заклала підвалини вокальної педагогіки, передбачила появу єдиної методичної системи вокально-технічної підготовки професійних співаків та встановила принципові положення, йдеться про наукове підґрунтя, яке закладалось відомим київським педагогом-вокалістом О. Муравйовою, оперною співачкою, педагогом-вокалістом. Ми опираємось на вокально-методичні принципи – провісники методичного забезпечення, методичної підтримки основ академічного співацького розвитку, які заклали фундамент сучасної методики вокальної постановки голосу.

Оскільки здобувачі навчаються у закладах вищої освіти у столиці України, Києві, вважаємо що ознайомлення з такими відомими особистостями, які внесли значний практичний внесок у розвиток української культури та згодом і київської вокальної школи, плекаючи тогочасну когорту виконавців-вокалістів оперних та камерних

співаків: І. Паторжинський, М. Литвиненко-Вольгемут, З. Гайдай, Б. Гмиря, М. Кондратюк, К. Огнєвий, З. Бузіна, Є. Чавдар, Л. Лобанова, Є. Мірошніченко, А. Мокренко, В. Курін, В. Тимохін, Д. Петриненко, та багато інших представників педагогічної когорти київської консерваторії (наразі зараз – НМАУ).

Сучасна зміна, яка торує свій педагогічний шлях в сучасній НМАУ імені П. І. Чайковського, широко представлена у працях видатного науковця В. Антонюк, яка сповнила джерельну базу історичного, музикознавчого та методичного напрямку дослідницького пошуку, значними науковими внесками за вокальною тематикою. Авторкою зазначається, що співоче мистецтво, як і інші види мистецтва, має не тільки живий досвід, але й свою теорію, тобто має «вокальну школу», сам термін «вокальна школа»... передбачає сукупність вокально-технічних засобів, що забезпечують високий рівень виконавства [1, 15], а українська вокальна школа, або за визначенням автора «національна вокальна школа» є поняттям глибоким, яке вирізняється «... самобутністю національної культури, своєрідністю виконавського стилю, певним еталоном звучання голосу» [2, 26].

Завдячуючи праці В. Антонюк, сучасні здобувачі осягають секрети становлення солістів-вокалістів, завдяки таким вагомим працям попередників на які зазначається у дослідженнях сучасних українських науковців, а саме: вартує уваги той потужний науково-методичний доробок викладачів столичної кафедри сольного співу, який описано у ґрунтовній праці «Вокальна педагогіка», над феноменом української вокальної педагогіки розмірковувала значна кількість науковців, педагогів, зокрема Д. Євтушенко «Роздуми про голос», «Питання вокальної педагогіки», а наступницею справи вчителя-майстра стала учениця яка навчалась також у М. Донець-Тессейр. М. Єгоричева, кандидат мистецтвознавства, захистила дисертаційне дослідження на тему: «Про психологічні основи вокально-педагогічного процесу», цікавим фактом спадкоємності є учні М. Єгоричевої – відомі виконавці Д. Петриненко та Б. Гнидь – автор праць з історії вокального мистецтва, які користуються неабияким попитом широких музичних кіл, студентства, зокрема, здобувачів мистецьких факультетів для яких наукові матеріали Б. Гнидь та їх опрацювання входить до навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів музичного мистецтва.

Дисертаційне дослідження педагога-вокаліста та науковця Т. Михайлової «Романси і пісні Я. Степового та їх вокально-педагогічне значення» та дослідження «Виховання співаків Київської консерваторії» є окрасою та цінним науковим досягненням у галузі мистецтвознавства та методики вокальної підготовки, щодо практичних вокально-педагогічних здобутків можна віднести таких знаних виконавців, які пройшли навчання у класі вокалу маститого педагога та науковця, а саме: видатні Г. Грицюк, А. Кондратюк, Р. Майборода, В. Река та інші, нія сьогодні вже продовжують торувати й вокально-педагогічну ниву в різних вищих навчальних закладах України. Деякі учні, зокрема, О. Степанова, автор праць: «Про камерний спів», «Професійна гігієна голосу».

На особливу увагу заслуговують здобутки відомого педагога-вокаліста І. Вілінської, автора науково-методичних праць «Романсова творчість В. Косенка», «Значення репертуару у вихованні співака», в яких зазначається важливість теорії та методики у становленні виконавця. А І. Колодуб залишила нащадкам вагомі праці «Теорія вокального мистецтва», «Про народнопісенні традиції української вокальної школи» в яких викладено теоретико-методичні принципи вокальної школи.

Ми завдячуємо В. Антонюк, автору підручника «Вокальна педагогіка», який став настільною книгою для кількох поколінь вокалістів-виконавців та не втрачає актуальності на сьогодні, у авторській монографії «Українська вокальна школа» науковець визначила пріоритетні напрямки та методологічні стратегії розв'язання етнокультурних проблем професійної педагогіки сольного співу, передбачивши що у стінах консерваторії навчатимуться студенти-іноземці. Вартує, що у дослідженнях науковця виокремлено специфіку підготовки здобувачів з КНР, враховуючи значні відмінності у

орфоєпії двох мов (рідної та тієї на якій здійснюється навчання), що значно полегшило процес адаптації китайських здобувачів та сприяло ефективності їх підготовки у традиції вокального виховання співаків в Україні, зокрема шляхом осягнення українського класичного вокального репертуару.

Слід зазначити, що вокальна підготовка на факультеті мистецтв має власну специфіку педагогічного спрямування, що на рівні підготовки «бакалавр» має на меті вокально-технічний та педагогічно-просвітительський напрямок згідно перспективи професійної самореалізації за фаховим напрямом, а на рівні підготовки «магістр», знаменується як поєднання публічно-виконавського та вокально-педагогічного складників, що безперечно відображається у практиці підготовки за відповідними профільними напрямками підготовки фахівців.

До особливостей вокальної підготовки бакалаврів ми можемо віднести також володіння інструментом на якому здійснюється супровід для власного виконання вокальних творів вчителем музичного мистецтва у шкільному середовищі, тоді як до особливостей вокальної підготовки магістрів слід віднести сценічно-виконавську та вокально-педагогічну підготовку фахівців, які можуть поєднати сольоно-виконавську та педагогічну діяльність. Рівень підготовки магістрів-вокалістів на факультеті мистецтв залишає за собою право наслідування передового досвіду музичної академії, а рівень підготовки бакалаврів враховує специфічні виконавські можливості здобувачів та їх переваги (вокальні, інструментальні), на які слід опиратися у період навчання та подальшої професійної самореалізації.

Висновки. Опираючись на специфічні ознаки української вокальної педагогіки вважаємо найбільш вагомими та визначальними ті, на які спираються сучасні педагогі-вокалісти у процесі віднайдення індивідуальної траєкторії особистісно-професійного розвитку фахівців мистецького спрямування підготовки. Врахування індивідуальних здібностей та переваг, розуміння перспективи ефективного просування особистості у професійній сфері є неодмінною ознакою ефективною підготовки фахівців на мистецьких факультетах, зокрема й вокальної підготовки у традиціях української вокальної педагогіки.

Отже, зважаючи на той потужний спадок, залишений наступним поколінням вокалістам-виконавцям та педагогам української вокальної школи, зауважимо на тому, що таємниці вокального становлення згідно українських співацьких традицій формуються згідно залишеним нам настановам попередників спрямованих на передачу ціннісного досвіду від попередників, нащадкам, та педагогічній увазі до вагомих особистісно-професійних рис здобувачів, для виявлення та розвитку потужних природних чинників, які сприятимуть до ефективною професійною самореалізації випускників факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського.

Насамкінець слід зазначити, що піднята проблема не вичерпується даною публікацією та потребує глибшого осмислення зазначених напрямів, а також подальшого наукового осмислення специфічних ознак за напрямом української вокальної педагогіки та її впливу на становлення, як майбутніх учителів музичного мистецтва, так і на становлення майбутніх солістів вокалістів-виконавців, вихованих в українських традиціях вокальної підготовки на джерельних засадах української вокальної педагогіки.

Література

1. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етно-культурологічний аспект: монографія / ред.: Дунаєвська Л. Ф., Іваницький А. І., Котляревський І. А., Куліш Л. Ю. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ: Віпол, 2007. 174 с.
3. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва: підручник. Київ: НМАУ, 1994. 320 с.
4. Гуань Юе. Використання українських співацьких традицій у підготовці китайських студентів. *Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського* / Укл.: доктор пед. наук, проф. А. В. Козир. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Випуск III. 374 с.

5. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва / літ. виклад М. Головаценка. Київ: Муз. Україна, 1971. 90 с.
6. Федорченко, В. К. Деякі історичні аспекти розвитку української академічної вокальної школи. *Мистецька освіта: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції*: збірник наукових праць / за заг. редакцією І. В. Баладинської, Н. Є. Колесник. 2017. С. 90–95.

References

1. Antoniuk, V.H. (2001). *Ukrainska vokalna shkola: etno-kulturolohichniy aspekt* [Ukrainian vocal school: ethno-cultural aspect]. Kyiv: Ukrainska ideia [in Ukrainian].
2. Antoniuk, V.H. (2007). *Vokalna pedahohika (solnyi spiv)* [Vocal pedagogy (solo singing)]. Kyiv: Vipol [in Ukrainian].
3. Hnyd, B.P. (1994). *Istoriia vokalnoho mystetstva* [History of vocal art]. Kyiv: NMAU [in Ukrainian].
4. Huan, Yue. (2019). Vykorystannia ukrainskykh spivatskykh tradytsii u pidhotovtsi kytayskykh studentiv [The use of Ukrainian singing traditions in the training of Chinese students]. *Suchasna mystetska osvita – Modern art education*. Issue III. 374 p. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
5. Mykysha, M.V. (1971). *Praktychni osnovy vokalnoho mystetstva* [Practical basics of vocal art]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukrainian].
6. Fedorchenko, V.K. (2017). Deiaki istorychni aspekty rozvytku ukrainskoi akademichnoi vokalnoi shkoly [Some historical aspects of the development of the Ukrainian academic vocal school]. *Mystetska osvita: problemy i perspektyvy rozvytku v konteksti yevropeiskoi intehratsii – Art education: problems and prospects of development in the context of European integration* [in Ukrainian].

Van Danian

Postgraduate Student of the Department of Theory and Methodology
of Music Education, Choral Singing and Conducting,
Anatoly Avdiievsky Faculty of Arts
Dragomanov Ukrainian State University
danyangwang44@gmail.com
orcid.org/0009-0008-3504-8158

TRAINING OF CHINESE STUDENTS IN THE ATMOSPHERE OF UNDERSTANDING THE SECRETS OF UKRAINIAN VOCAL PEDAGOGY

The Ukrainian education system is characterized by the high level of educational services provision, professional expertise of the teaching staff, the competence of vocal teachers who train students of various program subject areas and work with proven effective methods. This attracts lots of foreign students and explains their involvement in the education system in Ukraine.

The article focuses on the problem of researching the peculiarities of Ukrainian vocal pedagogy, as well as the main aspects of vocal training of Chinese students at the Faculty of Arts.

Due to the analysis of scholarly literature, the essence of such concepts as "school", "vocal school", "vocal pedagogy" is revealed, as well as the key stages of the formation of the concept of the Ukrainian vocal school.

It is emphasized that a characteristic feature of the Ukrainian vocal school is the continuity and consistency of vocal education of singers. It is noted that Ukrainian vocal pedagogy combines the techniques of various vocal schools of the past, adapting the experience of

predecessors to the peculiarities of the Ukrainian mentality and academic style of vocal performance in accordance with the demands of the time.

It is underlined that the upbringing of the singer's personality is the most important task of the Ukrainian vocal school. The main principles of students' vocal training, and the specifics of the pedagogical direction at the bachelor's and master's levels of training, are clarified.

The article highlights the essential features of mastering a singing voice, highlights and characterizes the main mechanisms of voice formation, the mastery of which is necessary for professional singing, namely: acoustic, physiological, orthographic, psychological.

Anatoly Avdiievsky Faculty of Arts acts as a source base – "alma mater" for bachelor's and master's students. The training process, that develops in the atmosphere of understanding the secrets of vocal performance in the master classes of Ukrainian vocal teachers, contributes to the laying of the foundations of the pedagogical and performing skills of students in the traditions of Ukrainian vocal education.

Key words: vocal training, Chinese students, Ukrainian vocal school, vocal education, traditions of vocal education in Ukraine.